

МОТИВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ ДО
ЗАНЯТЬ СПОРТОМ СТУДЕНТІВ
КОЛЕДЖІВ РІЗНОГО ПРОФЕСІЙНОГО
СПРЯМУВАННЯ

Марченко Оксана, Москаленко Олександр

Національний університет фізичного виховання і спорту України

DOI: 10.32540/2071-1476-2023-3-025

Abstract

Introduction and purpose of the study. The scientific article examines the motivational priorities for sports of college students of various professional fields. The purpose of the article is to study the motivational priorities for sports of college students of various professional fields.

Material and methods. A complex of methods was used to solve the tasks: analysis, generalization and systematization of data from scientific and methodical literature, generally accepted methods of mathematical statistics. 108 respondents took part in the study.

Results. Research results. It was determined that among the students of the Ivan Piddubny Olympic College of the National University of Physical Education and Sports of Ukraine, sports motivation prevails, which is based on the desire to defeat oneself, to increase one's self-esteem, the desire to make the most of one's own physical capabilities, and to increase the level of physical fitness. Students of the Kyiv Vocational College of Communication are motivated to improve their health and improve their physique. The study of influencing factors on the formation of motivation for sports revealed that for students of the «Olympic Professional College named after Ivan Piddubny National University of Physical Education and Sports of Ukraine» (I group of respondents) the most important factor is the example of parents (26%), for students of the Kyiv Professional College communication (II group) – motivational videos of social networks (24.2%).

Summary. The results of the study made it possible to determine the features and differences of the priority motives for playing sports among college students of various professional fields. It was determined that the process of forming motives is influenced by external conditions created by the professional environment, which ensure this process, and internal conditions determined by the student's own potential.

Key words: motivation, motives, sport, students.

Анотація

Вступ і мета дослідження. У науковій статті досліджено мотиваційні пріоритети до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування.

Мета статті – дослідження мотиваційних пріоритетів до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування.

Матеріал і методи. Для розв'язання поставлених завдань використовувався комплекс методів: аналіз, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури, загальноприйняті методи математичної статистики. У дослідження прийняли участь 108 респондентів.

Результати дослідження. Визначено, що у студентів Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України переважає спортивна мотивація,

яка заснована на бажанні перемогти себе, підвищити власну самооцінку, бажання максимально використовувати власні фізичні можливості, підвищити рівень фізичної підготовленості. У студентів Київського фахового коледжу зв'язку переважає мотивація зміцнення здоров'я та удосконалення власної статури. Дослідження факторів впливу на формування мотивації до занять спортом, виявило, що для студентів «Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України» (I група респондентів) найвагомим фактором є приклад батьків (26 %), для студентів Київського фахового коледжу зв'язку (II група) – мотиваційні ролики соціальних мереж (24,2 %).

Висновки. Результати дослідження дозволили визначити особливості та відмінності пріоритетних мотивів до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування. Визначено, що на процес формування мотивів мають вплив зовнішні умови, створені професійним середовищем, які забезпечують цей процес, та внутрішні, що зумовлені власним потенціалом студента.

Ключові слова: мотивація, мотиви, спорт, студенти.

Вступ. Актуальність даної теми пояснюється тим, що феноменологія мотивації людини надзвичайно багатоманітна, вона граничить як із тілесним і духовним, так і з біологічним та соціальним [5, 9, 13, 20, 23]. Успіх будь-якої діяльності залежить не лише від здібностей і знань особистості, а й від її прагнень самостверджуватися, досягати високих результатів, тобто від мотивації. Адже, чим вищий рівень мотивації, чим більше чинників спонукають особистість до діяльності і тим більших результатів вона може досягти.

Дослідження мотивації – одна з найважливіших проблем, яка хвилювала людей як у глибоку давнину, так і в наш час. Так, мотиваційну сферу людини вивчали ще в середині минулого століття (Аткінсон Дж., Фізер Н., Хекхаузен Х. та ін.). В загальному контексті, на сучасному етапі вивчення, мотиваційна сфера особистості розглядається як детермінанта активності особистості, а отже, визначає особливості поведінки та взаємодії, прийняття рішення, детермінуючи усі сфери буття людини та особливості її особистості. Як визначає вітчизняний дослідник Ф. Подшивайлов: «Мотиваційна сфера визначає спрямованість, забезпечує стійкість, стабільність та цілісність особистості за рахунок регуляції спонукальних сил будь-якої активності людини» [13, с. 19].

Мотивація – це один із найважливіших факторів поряд зі здіб-

ностями, знаннями, навичками, який забезпечує успіх у діяльності. Це сукупність спонукальних факторів, які викликають активність в організмі і визначають його спрямованість. Продуктивність діяльності, її процес і результат визначаються, по-перше спрямованістю мотивів і змістом, по-друге – силою та активністю мотивів. Мотив С.Л. Рубінштейн визначав як більш-менш усвідомлене спонукування, науковець розглядав його як внутрішню спонукальну силу [14]. Цей підхід використовували також В.Г. Асєєв [1], Л.І. Божович [3], О.Г. Ковальов [9], В.Г. Москвічов [11], П.М. Якобсон [19] та ін.

Різноманітні питання проблеми мотивації до навчання вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені [5, 6, 8, 9, 11, 16, 21, 24]. Так, загальнотеоретичні положення навчальної мотивації розроблено в працях В. Давидова, Д. Ельконіна, Г. Костюка, О. Леонтьєва, С. Максименка та ін. Питання щодо особливостей мотивації учнівської молоді розглядали Є. Ільїн, П. Якобсон, С. Рубінштейн, Д. Ельконін та ін., розвитку її структурних елементів та організації навчально-виховного процесу, який стимулює мотиваційну сферу особистості присвячено роботи А. Маркової, О. Орлова, С. Ніколаєва та інші. Мотивацію досягнення в спортивній діяльності вивчали: Б. Вайнер, Д. Гоулд, Л. Дмитриєнкова, Б. Кретті, Р. Мартенс, Б. Шаповалов, В. Воронова.

Проблеми мотивації студентської молоді до занять фізичною культурою і спортом була досліджена у працях таких вчених як Т. Ю. Круцевич, 2015; О. Ю. Марченко, 2019; Маєвський, 2016 та інші [7, 10]. Виникаючи на основі потреб, система мотивів визначає спрямованість особистості у сфері фізичного виховання, стимулює й мобілізує її на прояв рухової активності. Поняття мотивації є одним з основних понять, що характеризують рушійні сили поведінки та діяльності людини (В.Г. Леонтьєв, 2002; Ф. Кумба, 2006; Е.П. Ильин, 2008) [5, 10].

Професор Ільїн Є.П. серед мотивів занять спортом виділяє загальні і конкретні. До перших відносять бажання дитини займатися будь-яким видом спорту або фізичними вправами, до других відносяться бажання займатися тільки улюбленим видом спорту. На його думку, мотиви можуть бути спрямовані на процес діяльності (потреба в руховій активності, отримання вражень від спортивної діяльності) і на результат (прагнення до самовдосконалення, самоствердження, самовираження) [5].

Одним зі шляхів підвищення інтересу молоді до занять спортом є формування мотивації до занять руховою активністю. Питання формування професійних мотивів є приватним аспектом загальної проблеми – мотивації поведінки людини. Тому у своєму дослідженні ми спиралися

на особистісно-діяльний підхід, розроблений С.Д. Рубінштейн та А.Н. Леонтьєвим, які розкривають одну з найважливіших особливостей людини в тому, що люди та їх психіка формується та розвиваються у ході практичної діяльності [15]. Вивченню спортивної мотивації присвячена низка досліджень [8, 9, 16, 17], в яких увага приділяється професійно важливим особистісним якостям спортсмена і психо-логічним особливостям їх діяльності. Вчені наголошують, що питання про функції мотиву (спонукальної, регуляторної селективної, сенсоутворюючої) доречно розглядати в контексті процесу реалізації суб'єктом конкретної діяльності [5, 7].

Проте, аналіз сучасної науково-педагогічної літератури свідчить про відсутність наукових досліджень у визначенні мотиваційних пріоритетів до занять спортом у студентів коледжів різного професійного спрямування.

Отже, актуальність дослідження мотиваційних пріоритетів до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування не викликає сумнівів та відкриває певні можливості для ефективної оптимізації спортивної діяльності студентської молоді.

Мета статті – дослідження мотиваційних пріоритетів до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Проблематика роботи відповідає плану підготовленості дітей, підлітків і молоді НДР НУФВСУ за темою 3.1 «Удосконалення системи педагогічного контролю фізичної в закладах освіти» на 2021-2025 рр.

Матеріали і методи. Результати дослідження засновані на матеріалах анкетування здобувачів освіти відокремленого структурного підрозділу «Олімпійський фаховий коледж імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України» (68 осіб), II групи респондентів склали студенти Київського фахового коледжу зв'язку (40 осіб).

України» у кількості 68 осіб та здобувачів освіти Київського фахового коледжу зв'язку у кількості 40 осіб. Всього в дослідженні брали участь 108 респондентів.

Процедура наукових досліджень проводилася відповідно до етичних стандартів комітету з прав людини. Достовірність різниці між окремими результатами вираховувалась на рівні надійності $p < 0,05$ до $p < 0,01$, що свідчить про можливість їх врахування при розробці практичних рекомендацій, а також для подальших інтерпретацій.

Для розв'язання поставлених завдань використовувався комплекс методів: *теоретичні* (аналіз, порівняння, узагальнення, систематизація, теоретичне моделювання) проводились з метою узагальнення досвіду науковців, які займаються вивченням, сучасних підходів до розвитку та вдосконаленню системи фізичного виховання; *соціологічні (анкетування у Googl-формі); загальноприйняті методи математичної статистики* з розрахунком середніх арифметичних величин (\bar{x}), середнього квадратичного відхилення (S). Усі розрахунки виконувалися в програмі SPSS 17.0. Всі дані оброблялись на персональному комп'ютері з використанням пакету стандартних програм (Excel – 2007; Statistica – 10.0).

Результати. У межах нашої розвідки, відповідно до висунутих завдань, було проведено анкетування серед респондентів. У дослідженні всього взяли участь 108 студентів коледжів різного професійного спрямування, які були розділені на дві групи відповідно до закладу навчання. I групу респондентів склали студенти відокремленого структурного підрозділу «Олімпійський фаховий коледж імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України» (68 осіб), II групу респондентів склали студенти Київського фахового коледжу зв'язку (40 осіб).

Аналізуючи питання, присвячені інтересам в спорті, з'ясували, що серед обстежуваного контингенту систематично займаються спортом тільки студенти профільного коледжу (I група). Це студенти I-II курсів, які займаються наступними видами спорту: легка атлетика, волейбол, боротьба, атлетична, гімнастика, велоспорт, синхронне плавання, фехтування, дзюдо. Також відмічаємо, що всі студенти I групи мають спортивні досягнення. Серед яких: майстрів спорту було 1,8 % студентів; кандидатів в майстри спорту було 37,5 %; з I дорослим розрядом виявлено 27,6 % студентів; з II дорослим розрядом і нижче – 9,4 %. Зазначимо, що основним напрямком роботи коледжу є не тільки підготовка спортивного резерву для збірних команд України, а і підготовка фахівців в сфері ФК і С.

Студенти, які склали II групу респондентів, обрали наступні види спорту: волейбол, боротьба, скелелазіння, танці. З них 16,7 % респондентів мають II і III спортивні розряди. Зауважимо, що основний напрямок роботи Київського фахового коледжу зв'язку – це підготовка фахівців рівня молодшого спеціаліста для компанії IT галузі. 83,3 % респондентів даної групи не мають спортивних розрядів і займаються обраними видами спорту нерегулярно.

За результатами анкетування визначено, що 94,1 % респондентів I групи тренуються більше ніж 5 разів на тиждень. Натомість, тільки 12,2 % респондентів II групи мають такий щільний графік тренувань. У своїй більшості студенти II групи тренуються 1-2 рази на тиждень.

Існує кілька розумінь суті мотивів, їх усвідомленості та місця в структурі особистості. Мотивація розглядається як складний багатокомпонентний процес, в якому задіяні вольові, когнітивні й емоційні складові [5, 9, 19, 20]. Формування мотивів щодо занять спортом обов'язково пов'язане з

установкою на певне спортивне досягнення і сам факт досягнення результату стає для спортсмена підвищенням самооцінки, реальності поставленої задачі і одночасно мотивуючим джерелом для досягнення подальших результатів. У цьому полягає значення досягнень як мотиваційного чинника спортивної діяльності.

Вивчаючи мотивацію до занять спортом у студентів коледжів різної професійної спрямованості, з метою виявлення спонукань, якими вони керуються у своїх бажаннях при виборі виду спорту, ми поставили таке запитання: «З якою метою Ви займаєтесь спортом?». Респондентам було запропоновано обрати не більше трьох мотивів (табл. 1).

Як видно з таблиці № 1, про яв мотивації до занять спортом має свої особливості та відмінності у студентів I і II груп. Мотиви досягнення успіху в спорті є домінуючими у переважної частки респондентів, віднесених до I групи. Для них найбільшу значущість має мотив «Прагну стати чемпіоном України, Європи, Світу» (83,8 %), друге місце було за мотивом «Прагну стати майстром спорту» (45,6 %), і на третьому місці за рейтингом розташовано мотив «Брати участь у змаганнях» (42,6 %), що є необхідною

передумовою самоствердження й досягнення поставленої мети. Відмічаємо вагомі відсоткові частки мотиву «Удосконалення форми тіла, красивої статури» (32,4 %). Менш значущими для респондентів I групи виявився мотив зміцнення здоров'я (30,9 %). Соціальний мотив прагнення до спілкування також не має настільки дієвого ефекту (17,6 %), що свідчить про відсутність бажання використовувати спортивні тренування для спілкування з друзями. Для повноцінної реалізації даного мотиву респонденти використовують вільний від тренування час. Натомість, для респондентів II групи вагомими мотивами щодо занять спортивною діяльністю виявилися наступні: «Покращення стану здоров'я» (66,7 %), «Удосконалення форми тіла» (61,1 %) та мотив підвищення рівня розвитку фізичних якостей (55,6 %). Така мотивація полягає в бажанні максимально використовувати фізичні можливості свого організму, покращити свій фізичний стан, підвищити фізичну підготовленість. Крім того, враховуючи, що 25 % студентів II групи займаються спортом не систематично, мотив самоствердження, який ґрунтується на прагненні людини покращити власні спортивні досягнення, обрали всього 12,3 % студентів.

Таким чином, у респондентів I групи переважає спортивна мотивація. Це мотивація, яка заснована на бажанні перемогти себе, підвищити власну самооцінку, бажання максимально використовувати власні фізичні можливості, підвищити рівень фізичної підготовленості. У респондентів II групи переважає мотивація зміцнення здоров'я та удосконалення власної статури.

Продовжуючи дослідження у визначенні відмінностей та особливостей мотиваційних пріоритетів до занять спортом студентів коледжів різної професійної направленості, вивчаючи їхні мотиви, інтереси та захоплення у сфері фізичної культури та спорту, ми проаналізували відповіді на таке питання: «Чому Ви обрали саме цей вид спорту?» (табл. 2). Аналізуючи відповіді респондентів, відзначаємо, що із запропонованих мотивів, респонденти обирали для власних відповідей не більше трьох. Найбільш поширеною у респондентів I групи була відповідь – «подобається цей вид спорту» (83,8 %), що є одним з визначальних чинників успішності і тривалості занять спортом. Інші відповіді мають значно нижчий відсоток.

Респонденти II групи також у своїй більшості відповіли, що їм подобається той вид спорту, який вони обрали (77 %). Також респонденти цієї групи відмітили мотив зручного розташування спортивної школи поруч з домом (22 %).

На питання: «Чи маєте Ви бажання змінити вид спорту?», 81 % студентів I групи дали щодо зміни виду спорту негативну відповідь, натомість 16,2 % спортсменів все ж таки інколи замислюються щодо зміни виду спорту. Що стосується респондентів II групи, то 50 % готові спробувати інший вид рухової активності.

За визначенням психологів, мотивація – це не постійна величина, вона змінюється в залежності від оточення. Створення

Таблиця 1

Структура мотивів до занять спортом (n=108), %

Варіант відповіді	I група (n=68)		II група (n=40)	
	К-сть відповідей	%	К-сть відповідей	%
Спілкування з друзями	12	17,6	17	38,9
Удосконалення форми тіла, красивої статури	22	32,4	21	61,1
Активне проведення дозвілля та відпочинок	11	16,2	18	44,4
Покращення стану здоров'я	10	14,7	27	66,7
Брати участь у змаганнях	29	42,6	5	12,3
Прагну стати майстром спорту	31	45,6	1	4,0
Для самоствердження	2	17,6	5	12,3
Прагну бути сильним та спритним	21	30,9	24	55,6
Прагну стати чемпіоном України, Європи, Світу	57	83,8	0	

Мотиви вибору виду спорту (n=108) %

Варіант відповіді	I група (n=68)		II група (n=40)	
	К-сть відповідей	%	К-сть відповідей	%
Прагну бути схожим на знаменитого спортсмена	9	13,2	0	0
Дали пораду друзі	2	2,9	14	16,7
Дав пораду вчитель фізкультури	4	5,9	0	0
Поруч з місцем проживання знаходиться спортивна школа	6	8,8	29	22
Секція з виду спорту функціонує у моїй школі	1	1,5	4	10
Прагну стати майстром спорту	19	76	2	8
Подобається обраний вид спорту	57	83,3	27	77
Тому що наполягали батьки	1	14,7	14	16,7

позитивного середовища (умов) в значній мірі підвищує рівень мотивації і забезпечує вирішення оздоровчих завдань [7]. В свою чергу, мотив – це динамічний процес фізіологічного та психологічного плану, керуючий поведінкою людини, що визначає його спрямованість, організованість, активність і стійкість [5, 6, 7]. З метою вивчення внутрішніх та зовнішніх факторів, які мають вплив на особливості мотиваційних пріоритетів до занять спортом студентської молоді, в анкеті було поставлене наступне запитання: «Хто або що вплинув (ло) на Ваше рішення займатися спортом?» (табл. 3)

Аналізуючи результати анкетування, ми виявили суттєві відмінності у відповідях респондентів I і II групи. Для студентів

Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України» (I група респондентів) на першому місці за рейтингом стоїть відповідь «Приклад батьків» (26 %). Вплив тренера на свідомий вибір респондентів займатися спортом є значним для 24 % опитаних. Хоча інші респонденти групи вважають цей вплив несуттєвим. «Престижність занять спортом» (14,7 %) та «Відвідування спортивних заходів» (14,7 %) мають менш значущі показники але, на наше переконання, можуть бути також суттєвими зовнішніми мотивами щодо занять спортом.

За результатами анкетування, на мотивацію до занять спортом для студентів Київського фахового

коледжу зв'язку (II група) найбільший вплив мають «Мотиваційні ролики соціальних мереж» (24,2 %). Професійне спрямування студентів безпосередньо впливає на різноманітні мотиви та потреби, формуючи ціннісні орієнтації людини. Це безпосередньо стосується і сфери фізичної культури і спорту. Тобто, свідомий вибір такої відповіді студентів, які професійно не займаються спортом, може свідчити про достатній рівень зовнішньої інформації щодо впливу занять спортом на загальний рівень фізичної підготовки та фізичного здоров'я людини. І якщо студенти досі не займалися спортом, є надія, що вони мають досить вагому мотивацію для занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю.

Також нами з'ясовано, що вплив батьків на прийняття рішень підлітків щодо занять спортом досить вагомий. Багато в чому рішення щодо занять спортом залежить від традицій, які склалися в родині: стилю життя людини, участі обох батьків у вихованні дитини, правильної організації дозвілля сім'ї, ставлення самих батьків до занять спортом. Отже, спосіб життя сім'ї, в основному, і обумовлює стиль життя дітей. Таким чином, одним із головних

Таблиця 3

Фактори, які спонукають студентів до занять спортом, (n=108), %

Варіант відповіді	II група, (n=40), %	
	I група, (n=68), %	II група, (n=40), %
Приклад друзів	5,9	11,1
Мотиваційні ролики соціальних мереж	4,4	24,2
Престижність занять спортом	14,7	11,1
Відвідування спортивних заходів	14,7	16,7
Вимога батьків	8,8	5,6
Приклад батьків	26	20,2
Запрошення тренера	24	5,6
Порада вчителя фізичної культури	1,5	5,6

факторів впливу на формування мотивації щодо занять спортом респондентів виявилася думка та приклад батьків.

За результатами дослідження виявлено особливості та змістовні відмінності у пріоритетних мотивах до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування. Визначено, що мотивами до занять спортом виступають різні спонукання: усвідомлені потреби й інтереси особистості, її установки та ідеали, переконання та світогляд, почуття й думки. Тому у поведінці й діяльності не слід визначати лише головні прагнення, але й враховувати особливості професійної діяльності, які визначають життєву позицію особистості та її ставлення до різних аспектів дійсності.

Дискусія. Даючи аналіз дослідження мотивів і загального ставлення до занять спортом респондентів, слід зауважити, що спортивна мотивація, як і будь-який окремий вид мотивації, визначається цілим рядом специфічних факторів, серед яких є: внутрішні суб'єктивні фактори (стать, вік, інтелектуальний розвиток, фізичний розвиток, рівень здоров'я, самооцінка фізичного розвитку тощо), зовнішні фактори (оточення, вплив ЗМІ та специфіка професійна спрямованість) [1, 2, 9, 12].

В контексті нашого дослідження актуальною є думка вчених про те, що мотивація до занять спортом студентської молоді формується під впливом соціальних і внутрішніх факторів, які виконують не лише спонукальну, а і дієву функцію, яка є значущою характеристикою системи мотивації особистості, її спрямованості на досягнення цілей у житті [5, 7, 15, 19].

Вивчення мотивів у студентів коледжів різного професійного спрямування дозволило припустити, що професійне середовище має певний вплив на формування

мотивів щодо занять спортом у студентів коледжів різного професійного спрямування. Варто зазначити, що основний напрямок роботи Київського фахового коледжу зв'язку – це підготовка фахівців рівня молодшого спеціаліста для компаній ІТ галузі, і професійна діяльність співробітника ІТ-компанії не пов'язана із професійним спортом. Натомість вчені зауважують, що надмірне обмеження рухової активності є одним із факторів, що зумовлює стан емоційного перенапруження, тобто стрес, який характеризується перебігом трьох стадій: реакція тривоги, підвищена резистентність та виснаження організму. Вчені наголошують, що психофізичні якості, котрими повинен володіти фахівець ІТ-сфери потребують максимальної мобілізації інтелектуальних та фізичних ресурсів і внутрішньої мобілізації, а загальна фізична підготовка створює певні передумови для успішної професійної діяльності і опосередковано проявляється в ній головним чином через такі фактори, як стан здоров'я, загальна витривалість, концентрація, воля та інші якості [14]. Тому заняття спортом для них – це можливість покращити рівень фізичної підготовленості та розвинути певні фізичні якості для кращого самопочуття. Натомість, якщо ми говоримо про основний напрямок роботи Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України, то варто зазначити, що студенти обирають заняття спортом як основну свою діяльність, яка спрямована насамперед на досягнення високих спортивних результатів. Становлення спортсмена неможливо без цілеспрямованого формування мотивів спортивної діяльності [2, 17, 19], що підтверджується результатами нашого дослідження.

Наші дослідження підтверджують результати ряду авторів [2, 4,

5, 7, 8] щодо мотивації підлітків до занять фізичною культурою й спортом, серед яких – покращення стану здоров'я, розвиток фізичних якостей, удосконалення форм тіла та досягнення високих спортивних результатів. Водночас, визначений нами значно вищий рівень мотивації до занять спортом у студентів Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України, на нашу думку, пов'язаний з професійним спрямуванням респондентів, що відкриває певні можливості для ефективної оптимізації спортивної діяльності студентської молоді.

Висновки. Результати дослідження дозволили визначити особливості та відмінності формування мотивації до занять спортом студентів коледжів різного професійного спрямування. Визначено, що на процес формування мотивів мають вплив зовнішні умови, створені професійним середовищем, які забезпечують цей процес, та внутрішні, що зумовлені власним потенціалом студента.

Вивчаючи мотивацію до занять спортом у студентів коледжів різної професійної спрямованості, визначено, що у респондентів І групи переважає спортивна мотивація. Це мотивація, яка заснована на бажанні перемогти себе, підвищити власну самооцінку, бажання максимально використовувати власні фізичні можливості, підвищити рівень фізичної підготовленості. У респондентів II групи переважає мотивація зміцнення здоров'я та удосконалення власної статури.

Дослідження факторів впливу на формування мотивації до занять спортом, виявило, що для студентів «Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України» (I група респондентів) найвагомим фак-

тором є приклад батьків (26 %), для студентів Київського фахового коледжу зв'язку (ІІ група) – мотиваційні ролики соціальних мереж (24,2 %).

Одержані результати анкетування дозволяють зробити висновок про те, що у досліджуваного контингенту студентів «Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України», ставлення

до свого здоров'я не є домінантним та посідає одне з останніх місць у ієрархії мотивів щодо занять спортом. Натомість, для студентів Київського фахового коледжу зв'язку підвищення рівня здоров'я є пріоритетним мотивом щодо занять спортом.

Таким чином, результатами дослідження свідчать, що професійне середовище має певний вплив на формування мотивації щодо занять спортом у студентів

коледжів різного професійного спрямування.

Перспективи дослідження. Проте дане дослідження не розкриває всіх можливих аспектів окресленої проблеми і буде продовжено в напрямі вивчення мотиваційно-ціннісної складової спортивної діяльності студентів у гендерному аспекті.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Література

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирования личности. – М.: Мысль, 1976. – 158с.
2. Акімова Л.Н. Психологія спорту: Курс лекцій. – Одеса: Студія «Негоціант». – 127 с., 2004
3. Божович Л.И. Отношения школьников к учению как психологическая проблема. Просвещение. – 1951. – № 36. – С. 9-12.
4. Воронова В., Смоляр І. Особливості мотивації до занять спортом юних спортсменів (на прикладі баскетболу). Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020; 1: 110-116 DOI: 10.32652/tmfvs.2020.1.110-116
5. Ильин Е.П. Психология спорта. Санкт-Петербург: Питер; 2008. 352 с.
6. Канюк С.С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2002 – С. 238-248.
7. Круцевич Т.Ю., редактор. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту. Т. 1, 2. Київ: Олімпійська літ.; 2018. 392 с.
8. Куртова Г.Ю. Дослідження мотивації занять важкою атлетикою спортсменок високої спортивної кваліфікації. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2005. – С. 73.
9. Ковалев В.І. Мотивы поведения и деятельности – М.: Наука, 1988. – 192с.
10. Марченко О.Ю. Теоретико-методологічні основи гендерного підходу до формування аксіологічної значущості фізичної культури школярів: [дисертація]. Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України; 2019. 590 с.
11. Москвичов С.Г. Мотивация, діяльність і управління (як взаємопов'язані категорії): автореф. дис. на здобуття ступеню канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» – К.: КНУ, 2004. – 36 с.
12. Пілюян Р.А. Мотивация спортивной деятельности. М.: ФиС, 1984 -108 с.

Referenses

1. Aseev V.G. Behavioral motivation and personality formation. – М.: Mysl, 1976. – 158p.
2. Akimova L.N. Psychology of sports: Course of lectures. – Odesa: «Negotian» Studio. – 127 p., 2004
3. Bozhovych L.Y. Attitudes of schoolchildren to learning as a psychological problem. Prosveshchenye. – 1951. – № 36. – S. 9-12.
4. Voronova V, Smoliar I. Peculiarities of the motivation of young athletes to play sports (on the example of basketball). Theory and methods of physical education and sports. 2020; 1: 110-116 DOI: 10.32652/tmfvs.2020.1.110-116
5. Ylyn E.P. Psychology of sports. Sankt-Peterburh: Pyter; 2008. 352 s.
6. Kaniuk S.S. Psychology of motivation: Study guide. – К.: Lybid, 2002 – S. 238-248.
7. Krutsevych T.Yu., redaktor. Theory and methodology of physical education: tutorial. for students scientist education closing physical education and sports. T. 1, 2. Kyiv: Olimpiiska lit.; 2018. 392 s.
8. Kurtova H.Yu. A study of the motivation of weightlifting for female athletes with high sports qualifications. Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Seria : Pedahohichni nauky. Fyzichne vykhovannia ta sport. – Chernihiv, 2005. – S. 73.
9. Kovalev V.Y. A study of the motivation of weightlifting for female athletes with gig sports qualifications.– М.: Nauka, 1988. – 192s.
10. Marchenko O.Yu. Theoretical and methodological foundations of the gender approach to the formation of axiological significance of physical culture of schoolchildren [dysertatsiia]. Kyiv: Natsionalnyi universytet fizychnoho vykhovannia i sportu Ukrainy; 2019. 590 s.
11. Moskvychov S.H. Motivation, activity and management (as interrelated categories): nauk: spets. 19.00.01 «Zahalna psykholohiia, istoriia psykholohii» / S.H.Moskvychov – К.: KNU, 2004. – 36 s.

13. Подшивайлов Ф.М. Теоретико-методологічні засади визначення поняття мотиваційної сфери особистості. Освіта та розвиток обдарованої особистості. No 10 (41). 2015.
14. Пилипей Л.П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів: монографія. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312с.
15. Рубинштейн С.Л. Принципы и пути развития психологи – М.:АН СССР, 1959. – 183с.
16. Тищенко В.О. Удосконалення техніко- тактичних дій кваліфікованих гандболісток у нападі : дис.: 24.00.01– Львів, 2012. – 275 с.
17. Шаповалов Б.Б. Формування мотивації досягнення успіху у спортивно обдарованої молоді [дисертація]. Академія управління МВС. – К., 2007. – С. 162-182.
18. Шарипов Ф.В. Профессиональная компетентность преподавателя вуза. Высшее образование сегодня. 2010;(1):71-5.
19. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения человека. М.: Просвещение, 1969. – 317с
20. Maslow A.N. Motivation and personality. New-York: Harper and Row, 1954. P. 411.
21. Lavay, B., French, R., & Henderson, H. (2015). Positive Behavior Management in Physical Activity Settings. USA: Human Kinetics
22. Roberts G. Motivation in sport: Understanding and enhancing the motivation and achievement of children/ Handbook of research on sport psychology. – New-York 1993. P. 405-420.
12. Piloian R.A. Motivation for sports activities. M.: FyS, 1984 -108 s.
13. Podshyvaylov F. M. Theoretical and methodological principles of defining the concept of the motivational sphere of the individual. Education and development of a gifted personality. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti. No 10 (41). 2015.
14. Pylypei L.P. Professional and applied physical training of students: monograph. – Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2009. – 312p. – Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2009. – 312s.
15. Rubynshtein S.L. Principles and development paths of psychologists. M.:AN SSSR, 1959. – 183s.
16. Tyshchenko V.O. Improvement of technical and tactical actions of qualified handball players in attack: thesis: 24.00.01– Lviv, 2012. – 275 p.
17. Shapovalov B.B. Formation of motivation to achieve success in athletically gifted youth: dys. – Akademiia upravlinnia MVS. – K., 2007. – S. 162-182.
18. Sharypov F.V. Professyonalnaia kompetentnost prepodavatel'ia vuza. Vysshee obrazovanye sehodnia. 2010;(1):71-5.
19. Jakobson P.M. Psychological problems of motivation of human behavior. M.: Prosveschenie, 1969. – 317p.
20. Maslov A.N. Motivation and personalities. New York: Harper and Row, 1954. P. 411
21. Lavay, B., French, R., & Henderson, G. (2015). Positive Behavior Management in Physical Activity Settings. ALL: Human Kinetics
22. Roberts G. Motivation in sport: Understanding and enhancing the motivation and achievement of children/ Handbook of research on sport psychology. – New-York 1993. P. 405-420.

Марченко Оксана

Національний університет фізичного виховання і спорту України
вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна, 03680
e-mail: o.mar4enko17@gmail.com, тел.:+380986110300
<https://orcid.org/0000-0002-2902-5960>

Москаленко Олександр

Національний університет фізичного виховання і спорту України
вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна, 03680, Україна